

4. Актуальні проблеми методології приватного права: [монографія] / [за заг. ред. О. Д. Крупчана]. – К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрН України, 2005. – 266 с.
5. Юшкевич В. А. Наполеон і на поприще гражданского правоведения и законодательства / В. А. Юшкевич. – [2-ге вид.]. – М.: Сытин, 1905. – 240 с.
6. Сивий Р. Б. Приватне право в системі права України: поняття, критерії виокремлення, структура: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Р. Б. Сивий ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2006. – 16 с.
7. Зелена І. В. До питання генезису приватного права // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 355-359.
8. Борисова В. І. Тенденції розвитку цивільного права як галузі приватного права // Приватне право. – 2013. – № 1. – С. 81-93.
9. Генкин Д. М. К вопросу о системе советского социалистического права / Д. М. Генкин // Советское государство и право. – 1956. – № 9. – С. 81-85.
10. Вильнянский С. И. К вопросу о системе советского права // Советское государство и право. – 1957. – № 1. – С. 105-107.
11. Мешера В. Ф. О делении советского права на отрасли // Советское государство и право. – 1977. – № 3. – С. 96-97.
12. Алексеев С. С. Отрасли советского права: проблемы, исходные положения // Сов. государство и право. – 1979. – № 9. – С. 22-27.
13. Прокопович Г. А. Теоретическая модель юридической ответственности в публичном и частном праве: автореф. дисс. ... доктора юрид. наук / Г. А. Прокопович. – Санкт-Петербург, 2010 – 60 с.

Рибовалова М.А.

студентка,

Науковий керівник: Амарян М.Х.

кандидат історичних наук, доцент,

Криворізький факультет

Національного університету «Одеська юридична академія»

ВІЙНА ПІВНІЧНИХ І ПІВДЕННИХ ШТАТІВ США

Особливістю розвитку США до Громадянської війни 1861-1865 рр. була наявність в межах однієї держави двох різних соціальних систем – рабство на півдні країни і капіталізм на півночі.

Рабство підтримували південні штати, політичною елітою яких були великі плантатори-рабовласники. Для суспільства Півдня характерними були расистські переконання. Ті види робіт, які виконували темношкірі, вважалися негідними білої людини, навіть бідняка. Плантаційна економіка Півдня трималася на найжорстокішій експлуатації негрів-рабів, які в силу складної ситуації на ринку найманої праці були єдиною

робочою силою. Вся економіка цього регіону ґрунтувалася на експлуатації чорних рабів. І плантатори-рабовласники ще в роки Війни за незалежність пред'явили буржуазії Півночі жорсткий ультиматум: рабовласництво на Півдні недоторканно! Тільки за цієї умови південні штати підтримають боротьбу за звільнення колоній від британської залежності, тільки за умови збереження рабства штати Півдня увійдуть до складу першого незалежної держави, що народжувалася на Американському континенті.

Північні штати навпаки: в їх конституціях рабство було заборонене. Основою сільського господарства там були вільні фермери. На Півночі США концентрувалися підприємці і основна маса емігрантів. У цьому регіоні зосереджувалися підприємства машинобудування, металообробки, легкої промисловості. Тут основною робочою силою були численні емігранти з інших країн, які працювали на фабриках, заводах та інших підприємствах. Робочих рук на Півночі було достатньо, демографічна ситуація тут була стабільною і рівень життя був задовільним.

Південь був аграрним «придатком» США, тут вирощувалися такі культури як тютюн, цукрова тростина, бавовна та рис. Північ потребувала сировини з Півдня, особливо бавовну, а Південь – машини Півночі. Тому довгий час два різні економічних регіони співіснували в одній країні. Однак поступово між ними наростали суперечності. Серед найгостріших конфліктних питань можна виділити наступні:

1. Податок на ввезені товари (Північ прагнув зробити їх якомога вищими, аби захистити свою промисловість, Південь хотів торгувати з усім світом вільно).

2. Проблеми навколо рабства (чи вважати рабів-утікачів вільними у вільних штатах, карати чи надавати їм притулок, чи можуть південні штати забороняти на своїй території вільних чорношкірих і т. д.).

3. Ситуація не була статичною: США захоплювали нові території, і виникали суперечки щодо конституції кожного з майбутніх штатів, у першу чергу – чи буде новий штат вільними або рабовласницьким. Прихід до влади Лінкольна, який оголосив, що всі нові штати будуть вільними, означав для південних штатів перспективу залишитися в меншості і в майбутньому програвати в Конгресі з усіх конфліктних питань.

Новий розворот американської історії був зумовлений кількома конкретними драматичними подіями, що відбулися в 1854-1856 рр. Першим і головним серед цих подій стало прийняття в 1854 р. Конгресом США закону «Канзас – Небраска». Він був запропонований Стівеном Дугласом, одним з лідерів Демократичної партії, у зв'язку з обговоренням питання про прийняття до Сполучених Штатів двох нових територій. Обидві ці території, Канзас і Небраска згідно Міссурійській

компромісу могли бути включені в США тільки в якості вільних штатів. Дуглас ж пропонував надати населенню даних штатів право за допомогою демократичного референдуму вирішити питання про дозвіл або заборону рабства на їх територіях. Головним у законі «Канзас – Небраска» було те, що він створював можливість проникнення та легалізації рабства на територіях вільних штатів і змінював склався політичний порядок на користь рабовласницького Півдня. І вже під час обговорення та голосування закону «Канзас – Небраска» американські політики розділилися головним образом за географічною, а не за партійною ознакою. Це нове, секційно-географічне розділення американських політиків завдало нищівного удару по колишній двопартійній системі. І в середині 1854 більшість вігів і демократів з вільних штатів, об'єднавшись з фрісойлерами, оголосили про створення Республіканської партії, яка вимагала недопущення рабства на нових територіях.

У 1860 році ситуація загострилась. Перемога А.Лінкольна на президентських виборах 1860 року стала для рабовласників своєрідним сигналом до початку дій. Ще до виборів громадськість Півдня, передбачаючи це, широко обговорювала можливість сецесії (тобто відділення) південних штатів. 20 грудня 1860 року зі складу Союзу виходить Південна Кароліна. Пізніше так само вчинили ще 10 рабовласницьких штатів.

4 лютого 1860 року відокремлені штати, на з'їзді в Монтгомері (штат Алабама) оголосили про об'єднання в рабовласницьку Конфедерацію, президентом якої 9 лютого було обрано великого плантатора Джефферсона Девіса, що у 1853–1857 обіймав посаду міністра оборони США. 18 лютого Девіс «офіційно» вступив на посаду. Зїзд в Монтгомері проголосив себе конгресом і прийняв конституцію, «узаконивши» рабство на Півдні. Заколот розділів країну на 2 частини зі своїми президентами і конгресами. Утворення нового державного об'єднання супроводжувалося відвертими саботажами прихильників рабства на федеральному рівні.

Завдання Півночі у цій війні були сформульовані в резолюції конгресу, прийнятій 22 липня 1861 року. В ній вказувалось, що війна ведеться не з метою знищення встановлених інститутів (тобто рабства), а для того, щоб захистити і відстояти верховну владу конституції і зберегти Союз. Як тільки ці цілі будуть досягнуті, війна повинна припинитися. 11 штатам заколотникам протистояло 23 тих, що залишилися у складі Союзу.

У перший період громадянської війни (1861–1862 рр.) успіх був на боці Конфедерації. 21 липня 1861 року недалеко від Вашингтона 30-тисячна армія Конфедерації легко розбила погону навчену 35-тисячну

армію Союзу. 21 жовтня того ж року армія Півночі під командуванням бездарного генерала Макклелана знову зазнала нищівної поразки.

Перший військовий успіх Півночі прийшов 1862 року. У 1862 року коли війська під командуванням генерала У. С. Гранта в лютому-квітні витіснили противника з Кентуккі, а після важкої бою при Шайло, очистили від жителів півдня штат Теннесі. До літа вони звільнили штат Міссурі, і війська Гранта ввійшли в північні райони Міссісіпі й Алабами.

Між тим, провалилася ще одна надія бунтівників – Англія і Франція, які готувалися визнати Конфедерацію і вступити у війну на її боці, відмовилися від цього наміру. Перелом на користь Півночі стався лише після того, як уряд А. Лінкольна видав кілька важливих законодавчих актів. Це зокрема:

1. Госмтед-акт (прийнятий у травні 1862 року), за яким кожна американська сім'я могла отримати з держрезерву західних земель земельний наділ 160 акрів (64 га).

2. 30 грудня 1862 Лінкольні підписав «Прокламацію про звільнення» рабів з 1 січня 1863 року. Ця «Прокламація», як і рішення про набір негрів в армію, кардинально змінила мету війни – мова тепер йшла про знищення рабства.

У питанні про скасування рабства, Лінкольні значною мірою залежав від необхідності враховувати можливу реакцію на цей крок всієї сукупності різних сил і чинників, в першу чергу, всередині країни. Нагадаємо, що виступаючи за скасування рабства як інституту, президент зовсім не вважав негрів рівними білим і був проти надання їм після звільнення статусу повноправних громадян.

Після арешту президента Девіса (влітку 1864 року) та членів його уряду Конфедерація припинила своє існування.

Військові успіхи не заборилися позначитися на президентських виборах 1864 року. Лінкольні, який виступав за укладення миру на умовах відновлення Союзу та заборони рабства, був тріумфально переобраний на другий термін.

Громадянська війна між Північчю і Півднем завершилася перемогою сіверян, що забезпечило заборону рабства на всій території США, підкріплене тринадцятим поправкою до Конституції США, яка набрала чинності в кінці 1865.

14 квітня 1865 Лінкольні разом з дружиною і гостювала у них молодий подружжям відправився в театр Форда на виставу. Там, в президентській ложі, на нього було скоєно замах. Вбивцею, смертельно поранивши Лінкольна, був актор Джон Уїлкс Бут. Йому вдалося вистрибнути з ложі, добігти до сцени і сховатися. Через кілька днів його вистежили і вбили в перестрілці 1. Президент помер наступного дня, 15 квітня, не доживши до капітуляції рабовласницьких штатів всього 11 днів (вони капітулювали 26 квітня).

Підсумком війни Півночі і Півдня стало зняття з порядку денного двох найважливіших для США проблем, назрілих задовго до початку війни, – ліквідація негритянського рабства і буржуазно-демократичне рішення земельного питання. Оскільки ще до початку військових дій стався політичний розкол країни, до завдань війни додалося і відтворення США в колишньому складі штатів (а для рабовласницького Півдня – закріплення і збереження розколу). У здійсненні цих трьох завдань (або їх частини) було зацікавлена більшість населення країни, включаючи і певні верстви жителів Півдня.

Громадянська війна стала найкривавішою в історії країни. Північ втратила 360 тисяч чоловік, втрати Півдня склали не менше 250 тисяч. Прямі військові витрати федерального уряду становили 3 млрд доларів, національний борг зріс до 3,5 млрд. Війна залишила по собі 1 млн калік. Після війни штати розгромленої конфедерації були поставлені під контроль федеральних військ. Місце загальних судів зайняли військові трибунали. З обох палат конгресу виключено Представників Півдня. Особам, які брали участь у заколоті, заборонили брати участь у політичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бурін С.М. На полях битв Громадянської війни в США. – М.: Наука, 1988. – 172 с.
2. Дементьев І.П. Американська історіографія Громадянської війни в США (1861-1865). – М.: Изд-во Московського Університету, 1963. – 350 с.
3. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : Навч. посіб. – К.: Аміка, 2001. – 624 с.